

2023-09-29

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2023-00735

Remiss – Promemorian ”Genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning”

Yttrande till Finansdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen antar juridik- och kanslistabens förslag till yttrande enligt bilaga 2 till tjänsteskrivelsen daterad den 29 september 2023.

Sammanfattning

I promemorian lämnas förslag till genomförande av och komplettering till EU:s dataförvaltningsförordning. Bestämmelserna i dataförvaltningsförordningen började tillämpas den 24 september 2023.

Det föreslås att förordningen genomförs genom en ny lag (benämnd lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning) samt genom tillägg till lagen om offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande (datalagen). Lagförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2024.

De största konsekvenserna av tillämpningen av dataförvaltningsförordningen är i huvudsak en följd av förordningen i sig och de skyldigheter som följer av den, inte av förslagen i den aktuella promemorian.

Ärendet

Regeringen har skickat ut promemorian ”Genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning” på remiss. I promemorian lämnas förslag till genomförande av och komplettering till förordning (EU) 2022/868 av den 30 maj 2022 om europeisk dataförvaltningsförordning och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (dataförvaltningsakten), nedan dataförvaltningsförordningen. Nacka kommun är remissinstans och har möjlighet att lämna synpunkter. Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet senast den 6 november 2023.

Innehållet i remissen i korthet samt utredningens förslag

EU:s dataförvaltningsförordning började tillämpas den 24 september 2023. Den är bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat. En sådan rättsakt varken ska eller får genomföras eller transformeras till nationell rätt, och medlemsstaterna får inte utfärda bestämmelser i sådana frågor som regleras i en EU-förordning. Denna promemoria om genomförande av förordningen syftar därför till att analysera vilka kompletteringar som krävs i nationell rätt för att dataförvaltningsförordningen ska vara genomförd i Sverige. En central del av analysen är att utreda vilka myndigheter som påverkas av förordningen och vilka myndigheter som föreslås få nya uppgifter med anledning av förordningen.

I dataförvaltningsförordningens kapitel II om tillgängliggörande av skyddade data för vidareutnyttjande finns vissa skyldigheter och möjligheter för medlemsstaterna att reglera vissa frågor i nationell rätt. De frågor som det finns en skyldighet alternativt en möjlighet att reglera avser tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande och handläggning av sådana ärenden, villkor för vidareutnyttjande, förteckningar över tillgängliga data, avgifter och överklagandehantering.

- I promemorian föreslås att förordningen genomförs genom en ny lag samt genom tillägg till lagen om offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande (datalagen). Lagförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2024.
- Enligt dataförvaltningsförordningen ska en eller flera myndigheter utses till behöriga organ. Dessa ska bistå andra myndigheter som ska bevilja eller vägra tillgång till vissa kategorier av skyddade data för vidareutnyttjande. Myndigheten för digital förvaltning och Statistiska centralbyrån föreslås bli behöriga organ. Myndigheten för digital förvaltning ska vara huvudansvariga för uppgiften och också ha till uppgift att främja tillgängliggörande av skyddade data.
- En gemensam informationspunkt ska inrättas enligt dataförvaltningsförordningen. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) föreslås tillhandahålla den gemensamma informationspunkten.
- I dataförvaltningsförordningen finns det ett ramverk för leverantörer av dataförmedlingstjänster och för dataaltruismorganisationer. Post- och telestyrelsen (PTS) föreslås bli så kallad behörig myndighet för dessa. Uppgiften innebär att myndigheten ska ta emot anmälningar och ansökningar från dessa aktörer samt utöva tillsyn över dem.
- Medlemsstaterna ska införa sanktioner för överträdelse av vissa artiklar i dataförvaltningsförordningen. PTS ska kunna besluta om en erinran mot leverantörer av dataförmedlingstjänster och dataaltruismorganisationer.

Sanktionsavgift ska kunna beslutas för vissa överträdelser som leverantörer av dataförmedlingstjänster begår. Sanktionsavgift ska också kunna beslutas för överträdelser som vidareutnyttjare gör sig skyldiga till vid vissa tredjelandsöverföringar. Myndigheter som tillgängliggör vissa kategorier av skyddade data för vidareutnyttjande ska anmäla till tillsynsmyndigheten för dataförmedlingstjänster om de får kännedom om sådana överträdelser som kan leda till en sanktionsavgift.

Juridik- och kanslistabens bedömning och förslag till yttrande

Juridik- och kanslistaben har inhämtat synpunkter från kommunens dataskyddsbud samt från digitaliseringsenheten.

De största konsekvenserna av tillämpningen av dataförvaltningsförordningen är i huvudsak en följd av förordningen i sig och de skyldigheter som följer av den, inte av förslagen i promemorian som Nacka kommun nu ska yttra sig över.

Inledningsvis kan poängteras att dataförvaltningsförordningens regler om tillgängliggörande av skyddade data inte innebär att det föreligger någon skyldighet för myndigheter att tillgängliggöra sådana data för vidareutnyttjande. I de fall myndigheten gör sådana data tillgängliga för vidareutnyttjande, antingen på grund av en skyldighet i annan lag eller frivilligt, ska dataförvaltningsförordningens kapitel II tillämpas.

Juridik- och kanslistabens och digitaliseringsenhetens bedömning är att det är positivt med lagstiftning som undanröjer hinder för vidareutnyttjande av data som innehas av den offentliga sektorn. Lagstiftningen ligger i linje med Nacka kommuns digitaliseringsstrategi där det anges att ambitionen att vara bäst på att vara kommun, ur ett digitaliseringsperspektiv, betyder att kommunen använder digitaliseringens möjligheter för att erbjuda bästa tänkbara service. Det innebär vidare att kommunen aktivt delar information och data med andra aktörer och bidrar till det digitala ekosystemet.

Juridik- och kanslistabens bedömning och förslag är att Nacka kommun tillstyrker förslagen i promemorian.

I samband med utredningen av den aktuella promemorian har juridik- och kanslistaben uppmärksammat ett eventuellt behov av att uppdatera delegationsordningarna för samtliga nämnder vad gäller beslut att inte lämna ut information på elektronisk väg för vidareutnyttjande enligt datalagen. Ändringarna kommer vid behov att göras i en kommande revidering av samtliga delegationsordningar.

Juridik- och kanslistaben arbetar även tillsammans med digitaliseringsenheten för att utreda konsekvenserna av lagstiftningen, både vad gäller öppna data och skyddade data,

och hur kommunen eventuellt ska kunna implementera denna, vilket i så fall inbegriper processer, rutiner, ansvariga, avgifter, m.m.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen omfattas redan i dag av datalagen. Den föreslagna handläggningen av ärenden enligt dataförvaltningsförordningen ska i huvudsak ske på samma sätt som befintliga ärenden avseende öppna data. Om kommunen vill implementera lagstiftningen fullt ut, både vad gäller öppna och skyddade data, har kommunen ett arbete att göra. Implementeringen av lagstiftningen kan komma att innebära kostnader för kommunen utöver vad som ryms inom den befintliga budgeten.

Offentliga myndigheter som tillåter ett vidareutnyttjande av sådana data som avses i artikel 3.1 i förordningen får enligt artikel 6 ta ut en avgift. Avgiften ska härledas från kostnaderna för att genomföra förfarandet för begäran om vidareutnyttjande och ska vara begränsad till nödvändiga åtgärder som offentliga myndigheter kan behöva vidta för att kunna göra skyddade data tillgängliga för vidareutnyttjande. Kostnaderna för att genomföra förfarandet vid en eventuell begäran om vidareutnyttjande kan därför täckas av den avgift som kommunen har möjlighet att ta ut.

Konsekvenser för barn

Förslagen i promemorian medför inga direkta konsekvenser för barn.

Bilagor

1. Sammanfattning och författningsförslag – Promemorian Genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning
2. Förslag till yttrande

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Julia Tham
Utredare
Juridik- och kanslistaben